

BÝR GUD Í FØROYUM?

Í FØROYUM ER EIN ØRGRYNNA AV TRÚARBÓLKUM, RELIGIÓÐ FYLLIR NÓGV Í ALMENNA KJAKINUM OG VIT HAVA EITT LØGTING VIÐ EINUM TVØR-POLITISKUM RELIGIØSUM BLOKKI, IÐ KANN LEGGJA VETO TÁ TAÐ SNÝR SEG UM ETISK MÁL. EIN PHD VERKÆTLAN AVDÚKAR NÚ, HVÍ ÁTRÚNAÐUR SPÆLIR NÓGV STØRRI LEIKLUT HJÁ OKKUM ENN Í GRANNALONDUNUM

ÁTRÚNAÐUR

Janus á Ryggi
post@sosialurin.fo

Við øllum frá fólkkirkjunum, til brøðrasamkomur og missiónshús, til hvítusunnusamkomur, adventistar, Bahái og Jehovas vitnir. Tað trýtur ikki við religiøsum tilboðum, hóast Føroyar eru sera smáar. Ein meting sigur, at heili 17 ymiskir trúarbólkar eru at finna í Føroyum. Hetta kann geva eina fatan av einum rættuliga fjølbroyttum samfelag, men samstundis eru Føroyar ikki meiri religiøst fjølbroyttar enn so, at flestu trúarbólkar í Føroyum hava felagsútgangsstøði í kristindóminum.

Ímyndin, umheimurin hevur av Føroyum, er sostatt, at talan er um eitt serstakliga religiøst samfelag samanborið við onnur lond. Men hví spælir átrúnaður so stóran leiklut í Føroyum, tá ávirkanin frá átrúnaðinum er minkandi í nógvum øðrum londum í vesturheiminum?

Hetta er ikki nøkur lítill gáta at loysa, men tað setti PhD granskarin Janna

Egholm Hansen sær fyri at kanna, tá hon í 2009 fór undir eina PhD verkætlan undir heitinum »Homogen pluralisme: Religion og religiøsitet på Færøerne« á universitetinum í Århus. Verkætlanin skuldi greina føroyskan religiøsitet. Men úrslitið hevur gjørt Jannu Egholm Hansen heldur bilsna, tí hóast átrúnaður fyllir nógv í føroyska samfelagnum, er niðurstøðan hjá henni, at serføroyska religiøsa støðan av álvara er við at førka seg.

Fleiri trúarbólkar, meiri religión

Er religiøsitetur stýrdur av eftirspurningi ella útboði? Hetta kann tykjast lægið at spyrja, men Janna Egholm Hansen metir, at ein orsök til, at Føroyar eru meiri religiøsar enn nógv onnur lond, er stóra útboðið av religiøsiteti, sum hevur eitt sindur av hvørjum at bjóða til næstan einhvønn tørv. Útboðið ávirkar við øðrum orðum religiøsa eftirspurningin.

– Um einum dæmi stillan átrúna er fólkkirkjan ella kanska brøðrasamkoman upplagdi møguleikin. Men er

ein yngri og sóknast eftir meiri lívligum møguleikum, so eru Keldan ella hvítusunnusamkomurnar við sínum lívliga stíli kanska meiri hóskandi. Við øðrum orðum ber til at siga, at tað er ein trúarbólkur til einhvønn, óansæð aldur, sosialan status og áhugamál sum heild. Religiøst fjølbroytni økir um religiøsitetin, leggur Janna Egholm Hansen dent á, í eini samrøðu við undirritaða.

Føroyska tjóðskaparstríðið spælir eisini ein leiklut sambært henni, tí at fólkkirkjan í stórum tíðarbilum av søguni í roynd og veru ikki hevur verið nøkur fólksins kirkja, tí hon hvørki var útgjörd við føroyskum prestum, prædikum ella sálum. Talan var um eina danska fólkkirkju, ið ikki altíð var eins viðkomandi fyri vanliga fólkið. Hetta gav alternativum trúarbólkum serliga góð gróðrarlíkindi til at vaksa fram og økja religiøsa útboðið. Og hetta var helst ein beinleiðis orsök til, at brøðrasamkoman so líðandi fekk stóra undirtøku millum fólk, tí samkoman legði dent á, at hava alt virksemd á føroyskum.

Føroyar á religiøsum vegamóti

Klassiski spádómurin hevur verið, at religión missir sína serstöðu og myndugleika í samfelagnum, so hvørt tað gerst modernað. Ein gongd akademiskar bókmentir og serfrøðingar á økinum rópa sekularisering. Her verður sipað til eina tilgongd, har etableraður átrúnaður støðugt má tillaga seg til tey eyðkennir, vit síggja í einum modernaðum samfelag. Náttúruvísind, aðrar lívsáskoðanir, religiøst fjølbroytni, globalisering og individualisering, eru øll eyðkennir, ið bjóða etableraðum átrúnaði av.

Ein avleiðing av moderniseringini er tí, at mong modernað menniskju fyrihalda seg rættuliga selektivt til religiøsar lærusetningar og velja tað frægasta burturúr og vraka restina. Eingin tilveru tulking hevur monopol uppá sannleikan longur, og etableraður átrúnaður má nú bjóða seg fram sum eitt alternativ av fleiri.

Men sambært Jannu Egholm Hansen, eru Føroyar eftir rættuliga fáum árum farið frá at vera eitt premodernað til